

ПРОГРАМА

за конкурсен изпит за докторанти по професионално направление
3.5. Обществени комуникации и информационни науки

Медии и комуникации - Теория на четенето

2020/2021 г.

1. Световната ситуация на четенето в дигиталната ера. Инфраструктура на четенето. Международни и национални политики, институции, стратегии и програми.
2. Науката за четенето. Изследвания на четенето като общонаучен и интердисциплинарен проблем (вид грамотност, комуникативно умение, информационна технология, културна практика, социална ценност). Спектър на теориите за четенето (медиазнание, книгознание, библиотекознание, неврофизиология, психология, педагогика, филология, философия, антропология, културология и др.).
3. История на четенето. Генеалогия на четенето в развитието на човечеството. Технологични и културни революции в историята на четенето. Еволюция на стиловете и практиките в читателското поведение. Трансформации на местата за четене. Интелектуализация на четенето през вековете.
4. Комуникационна теория на четенето. Алгоритъм на четенето като комуникация. Четенето като незавършващ комуникативен акт. Процесът на сътворчество при четенето. Четенето като самообщуване.
5. Семиотична теория на четенето. Четенето в прагматичната теория на знаците. Буквата като предмет и знак. Буквата като средство на речта и като средство за комуникация. Писменият текст като знакова система. Четенето като декодиране на текста. Бариери пред разбирането при четене.
6. Информационна теория на четенето. Четенето и информационното поле. Четенето като процес за запазване на информационното равновесие. Четенето – фундамент на информационната култура на човека.
7. Неврофизиологична теория на четенето. Информацията и нервната система на човека. Мозъкът и четенето. Разпознаването в процеса на четенето. Фиксиране на информацията. Запазване на информацията. Възпроизвеждане на информацията.
8. Когнитивна теория на четенето. Четенето и познавателните процеси. Усещания и възприятия при четенето. Зрението и четенето. Паметта и четенето. Мисленето и четенето. Въображението и четенето. Вниманието и четенето. Емоциите и четенето.
9. Психологична теория на четенето. Четенето в ракурса на детската, възрастната и педагогическата психология, психотерапията, патопсихологията и др. Библиопсихологията на Николай А. Рубакин. Психологична типология на читателите. Психосоматика на четенето.
10. Социологическа теория на четенето. Социологически методи за изследване на четенето. Социологическа типология на читателя. Читателска аудитория и читателски общности. Субкултури на четенето. Ключови социологически проучвания през XXI в. в световен и национален мащаб.
11. Стратегии при четенето. Образователно, научно, професионално, справочно, убеждаващо, развлекателно, хедонистично, рекреационно, терапевтично четене и др.

12. Четенето като манипулация. Отклоняващо се поведение, повлияно от четенето. Вредно и „опасно“ четене. Примитивизация на четенето.
13. Медиология на четенето. Зависимост на възприемането от медийния носител. Дихотомията „четене – аудио-визуално възприемане“. Различия между четенето и възприемането при другите медии (радио, кино, телевизия, театър, филми). Четенето като филтър срещу аудиовизуални манипулации.
14. Мултимодалност на съвременното четене. Дисплейно четене. Четене на хипертекст. Кросмедийно четене. Четене във „фигитален“ (phygital) формат: физическото среща дигиталното.
15. Екология на четенето. Екосистема на четенето. Комфортна среда на четенето и паралелни на четенето дейности. Ергономия и хигиена на четенето.
16. Етика на четенето. Права и отговорности на читателя в дигиталната ера.
17. Перспективи на четенето като базова интелектуална технология. Новата композитна фигура „читател – зрител – слушател“ на текста. Нови модели на четенето – нова организация на мисленето – нови форми на работа с информация.

Библиография

Основна:

1. Беловицкая, Алиса. Книгознание: Общо книгознание. – София: За буквите–О писменехъ, 2009. – 344 с.
2. Бонев, Христо. Вестникът и неговите читатели. – София: Наука и изкуство, 1982. – 180 с.
3. Даскалова, Красимира. Грамотност, книжнина, читатели и четене в България на прехода към модерното време. – София: ЛИК, 1999. – 236 с.
4. Диагностика на грамотността: Ч. 3: Разбиране при четене. – София: Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2004. – 291 с.
5. Добрев, Добрин и Елка Добрева. Теория за знака: в лингвистиката и литературната наука. - София: Наука и изкуство, 1988. - 228 с.
6. История на книгата. Книгата в историята. София: Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2001. – 356 с.
7. Кар, Николас. Под повърхността: Как интернет влияе върху четенето, мисленето и паметта. – София: Инфодар, 2012. – 304 с.
8. Кьосев, Александър. Караниците около четенето. Научни дискусии, публични дебати и институционални конфликти около природата и състоянието на четенето 1960-2012 г. – София: Сиела, 2013. – 463 с.
9. Левидов, Александър. Автор – образ – читател. – София: Нар. просвета, 1990. – 320 с.
10. Лъозер, Франц. Как да четем рационално. 2. изд. – София: Техника, 1979. – 196 с.
11. Мангел, Алберто. История на четенето. – София: Прозорец, 2004. – 349 с.
12. Недкова, Константина. Социологическите изследвания на книгата и четенето в съвременната социокултурна ситуация. В: Библиотечно сътрудничество – настояще и бъдеще. Доклади от XIII годишна конференция на СБИР, 5 юни 2003. http://www.lib.bg/dokladi2003/k_nedkova.htm
13. Пенчева, Сийка. Когнитивна невропсихология. – София: Веда-Словена–ЖГ, 2000. – 177 с.
14. Петрова, Светла. Училище за утрешния ден: Резултати от участието на България в PISA 2009. – София: Център за контрол и оценка на качеството на образованието, 2011. – 174 с.
15. Сапарев, Огнян. Литературната комуникация. – Пловдив: Унив. фондация, 1994. – 344 с.
16. Трошин, А. Психологични основи на четенето: По най-новите експериментално-психологически изследвания. – Варна: Коста Евстатиев, 1906. – 76 с.
17. Цветкова, Милена. Информационна култура: Името на четенето. 2. доп. изд. – София: Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2009. – 356 с.
18. Цветкова, Милена. Четене. В: Българска книга: Енциклопедия. София, 2004, с. 468-469.
19. Цветкова, Милена. Четенето – антиманипулативен филтър. – София: Gaberoff, 2000. – 150 с.

20. Четене и читатели: Методологични и методични проблеми на изследванията. – София: НИИ по културата при МК, 1990. – 316 с.
21. Четенето в епохата на медии, компютри и Интернет: Сб. доклади от Междунар. конф. в чест на проф. Волфганг Изер, София, 2000. – София: Фигура, 2003. – 380 с.
22. Юрдхайм, Хелге. Наука за четенето: Проект за нова филология. – София: Пет плюс, 2005. – 336 с.
23. Baron, Naomi S. Words Onscreen: The Fate of Reading in a Digital World. – New York: Oxford University Press, 2015. – xv, 304 p.
24. Eco, Umberto. The Role of the Reader: Explorations in the Semiotics of Texts. – Bloomington: Indiana UP, 1979. – viii, 273 p.
25. Gibson, Eleanor Jack and Harry Levin. The Psychology of Reading. – New York: MIT Press, 1975. – 630 p.
26. Groversmith, Frank. The Theory of Reading. – Sussex etc.: Harvester Press etc., 1984. – xii, 246 p.
27. Hackett, Laura and Richard Williamson. Anatomy of Reading. – New York: Mc Graw-Hill, 1970. – 255 p.
28. Iser, Wolfgang. The Act of Reading: A Theory of Aesthetic Response. – Baltimore etc: Johns Hopkins Univ. Press, 1987. – xii, 240 p.
29. Iser, Wolfgang. The Implied Reader: Patterns of Communication in Prose Fiction from Bunyan to Beckett. – Baltimore: Johns Hopkins UP, 1974. – xiv, 303 p.
30. Jacobs, Alan. The Pleasures of Reading in an Age of Distraction. – New York: Oxford University Press, 2011. – 162 p.
31. May, Frank B. Reading as Communication: An interactive approach. 4. ed. – New York: Merrill; Toronto: Maxwell Macmillan Canada, 1994. – xvi, 601 p.
32. Nell, Victor. Lost in a Book: The Psychology of Reading for Pleasure. – New Haven and London: Yale University Press, 1988. – 336 p.
33. Rayner, K., A. Pollatsek, J. Ashby & C. Clifton. The Psychology of Reading. – New York: Psychology Press, 2012. – 496 p.
34. Smith, Frank. Understanding Reading: A Psycholinguistic analysis of Reading and Learning to read. 6th ed. – Milton Park, Abingdon, Oxon; New York: Routledge, 2011. – xiii, 366 p.
35. The Science of Reading: A Handbook. Ed. by Margaret J. Snowling, Charles Hulme. – New York: Wiley-Blackwell, 2005. – 678 p.
36. Theoretical Models and Processes of Reading. Ed. Harry Singer, Robert Rudell. – Newark, Del.: Intern. Reading Assoc., 1976. – x, 758 p.

Допълнителна:

1. Бъркъртс, Свен. Гутенбергови елегии. Съдбата на четенето в електронната епоха: [Откъс от едноименна кн.]. В: Панорама, 2004, №12, с. 159-176.
2. Дуеи, Милад. Големият дигитален обрат. Прев. от фр. Владимир Маринов. – София: НБУ, 2011. – 288 с.
3. Еко, Умберто и Жан-Клод Карьер. Това не е краят на книгите: Разговор с Жан-Филип дьо Тонак. – София: Enthusiast, 2011. – 384 с.
4. Еко, Умберто. От Интернет към Гутенберг. В: Понеделник, 2004, № 5-6, с. 103-108.
5. Емар, Морис. Метаморфозите на четенето. В: Библиотека, 2002, №6, с. 5-14.
6. Литературата: Четене и разбиране. София, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Факултет по славянски филологии. Год. 4, 2010, №7. 514 с.
7. Пенак, Даниел. Правата на читателя. – София: Кръг, 2019. – 176 с.
8. Рубакин, Николай. Библиологическая психология. – Москва: Академический проект и др., 2006. – 800 с.
9. Стефановская, Н. А. Социологические исследования чтения: теория, методика, практика: научно-практическое пособие. – Москва: Литера, 2013. – 144 с.
10. Цветкова, Милена. Да четеш с уши: Радиото като фактор в трансформациите на четенето. В: Viva vox: Юбилеен сборник в чест на проф. Веселин Димитров. София: Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2008, с. 135-148.
11. Цветкова, Милена. Как компютърът реабилитира културата на четенето. В: Наука, 2002, №3, с. 48-53.

12. Цветкова, Милена. Културните практики „четене“ и „гледане“: Методика на паралелната авторефлексия. В: Год. на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Факултет по журналистика и масова комуникация. Т. 15 [за 2008]. София, 2009, с. 61-82.
13. Цветкова, Милена. Неврофизиологични основи на четенето. В: Год. на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Факултет по журналистика и масова комуникация. Т. 16 [за 2009]. София, 2012, с. 69-90.
14. Цветкова, Милена. Парадоксите в поведението на съвременния читател: Примери от България. В: Хоризонти: Ел. журнал. Изд. НИС при СУ „Св. Климент Охридски“. 2011, №1.
15. Цветкова, Милена. Социологическите проучвания на читателската активност и съдържателната читателска култура: Дефицити и дисфункции. В: Год. на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Факултет по журналистика и масова комуникация. Т. 17 [за 2010]. София, 2012, с. 365-386.
16. Coady, Lynn. Who Needs Books?: Reading in the Digital Age. – Edmonton: The University of Alberta Press, 2016. – 72 p.
17. Littau, Karin. Theories of Reading: Books, Bodies, and Bibliomania. – Cambridge: Polity Press, 2006. – xi, 194 p.
18. Miller, Joseph Hillis. The Ethics of Reading. – New York: Columbia University Press, 1987. – xi, 138 p.
19. Pressley, Michael. The Cognitive Science of Reading. In: Contemporary Educational Psychology, Vol. 22, Issue 2, April 1997, pp. 247-259.
20. Reading in the Mobile Era. A study of mobile reading in developing countries. By Mark West & Han Ei Chew. – Paris: UNESCO, 2014. – 89 p.
21. Schwartz, Steven. Measuring Reading Competence: A theoretical-prescriptive approach. – New York: Plenum, 1984. – xi, 343 p.
22. The History of Reading: 3 Vol. Ed. by Shafquat Towheed, W. R. Owens, Katie Halsey, Rosalind Crone. Houndmills, Basingstoke, Hampshire; New York: Palgrave Macmillan, Institute of English Studies, School of Advanced Study, University of London, 2011.
23. Understanding Reading Comprehension: Cognition, language, and the structure of prose. Ed. by James Flood. – Newark, Del: Intern. Reading Assoc., 1984. – x, 264 p.
24. Wolf, Maryanne. Proust and the Squid: The Story and Science of the Reading Brain. – Cambridge: Icon Books, 2010. – ix, 310 p.
25. Wolf, Maryanne. Reader, Come Home: The Reading Brain in a Digital World. – New York: Harper, 2018. – viii, 260 p.